

Рецензія

на польсько-український / українсько-польський науковий щорічник
«Професійна і неперервна освіта» №1/2016, Варшава

Видання польсько-українського / українсько-польського щорічника «Професійна і неперервна освіта» розпочинає новий етап співпраці педагогів Польщі та України. Спільну діяльність польських і українських науковців у вирішенні питань неперервної професійної освіти започатковано наприкінці ХХ століття. У 1998–2015 рр. українською і польською мовами видавався польсько-український / українсько-польський щорічник «Професійна освіта: педагогіка і психологія». У грудні 2006 року укладено Угоду про співробітництво між Академією педагогічних наук України та Польською академією наук, до складу якої входить Комітет педагогічних наук. У жовтні 2005 року відбувся Перший польсько-український / українсько-польський форум у Варшаві та Устроню, а у вересні 2015 року в Києві – VI українсько-польський / польсько-український форум.

Упродовж останніх років активно працює міжнародне наукове товариство «Польща – Україна», очолюване професором, доктором хабілітованим, іноземним членом НАПН України Франтішеком Шльосеком. Науковці Інститутів НАПН України беруть участь у загальнопольських методологічних семінарах, а також літніх наукових школах із проблем педагогіки і психології, організованих Академією спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві.

Науковцями Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської і Національної академії педагогічних наук 2016 року був підготовлений і опублікований перший номер наукового щорічника. До його читачів із вітальним словом звернулися: Стефан М. Квятковські – ректор Академії спеціальної педагогіки імені Марії Гжегожевської у Варшаві; Лілія Гриневич – Міністр освіти і науки України; Василь Кремень – президент Національної академії педагогічних наук України. Як зазначає Лілія Гриневич, польсько-український щорічник стане інноваційною освітньою платформою, відкритою до наукового діалогу щодо пошуку оптимальної дієвої моделі подальшого розвитку неперервної професійної освіти в Україні і Польщі, до генерації наукових ідей та міжнародного обміну практичним досвідом освітян обох країн.

У рецензованому збірнику вміщено 34 наукові статті (17 українських і 17 польських авторів), які структуровані у шість розділів.

У першому розділі – «Філософські і педагогічно-психологічні контексти освіти і педагогіки праці» представлені статті, у яких розкриваються такі актуальні проблеми: «суспільство знань» у вимірах сучасних цивілізаційних викликів; виховання в закладі праці – предмет досліджень педагогіки праці у вимірах цивілізаційно-культурних і суспільно-економічних змін; філософські контексти в сучасному професійному консультуванні; аксіологічні виміри освітньо-професійного консультування; рефлексія щодо виховання бажання працювати. Зокрема, Василь Кремень акцентує увагу на тому, що в суспільстві знань неперервна освіта покликана забезпечити підтримку індивідуальних освітніх траєкторій людини, сприяти розвитку її здатності навчатися упродовж життя, що передбачає підготовку особистості до успішної життєдіяльності в особистісному й професійному вимірах в умовах трансформаційних змін.

У другому розділі – «Глобалізація, ринок праці і освіта» проаналізовано такі важливі проблеми: досвід, нові витоки і пошуки української професійної освіти; роль

етичних кодексів у формуванні культури праці; сучасний ринок праці та міграції, їхні причини і наслідки для України; навколишнє середовище як сучасна проблема не лише педагогіки праці; соціальні і професійні компетенції працівників соціальних служб з урахуванням вимог ринку праці; дискурс щодо маргіналізації та боротьба з нею за допомогою соціальних послуг. Вітчизняними науковцями узагальнено, що стратегія України у сфері професійної освіти має виходити з необхідності спільної відповідальності держави, органів місцевого самоврядування, роботодавців, провайдерів освітніх послуг, педагогів і учнів за розвиток професійної освіти та якість підготовки фахівця інноваційного зразка.

У розділі розділі «Проблеми підготовки вчителів, професійної педагогіки і андрагогіки» розглянуто такі проблеми: освіта в сеньйоральному віці; менторінг осіб старшого віку на ринку праці; підготовка педагогічних кадрів для навчання дорослих у США; розвиток професійно-педагогічної компетентності майбутніх магістрів – викладачів університетів на основі інноваційної діяльності (інноваційний аспект технологій економічної підготовки вчителя); зростання академічної культури в університетській підготовці майбутніх учителів; практичні аспекти глобального розвитку компетенцій учителів у США; модель сучасного вчителя у контексті *arc atrium education*. Отже, удосконалення професійної підготовки вчителя для загальноосвітньої і вищої школи, а також для освіти дорослих є досить актуальною проблемою сьогодення і вона має здійснюватися на засадах фундаментальності та інноваційного поступу, враховувати ціннісні вектори на основі культуровідповідності, полікультурності, інтердисциплінарності.

У четвертому розділі «Сучасні проблеми професійної і неперервної освіти» проаналізовано такі проблеми: альтернативна програма неперервної освіти у підготовці вчителів у США; соціально-реконструкціоністський підхід до професійної підготовки фахівців; навчання впродовж життя як розширення освітніх можливостей у європейських країнах; освітні контексти інтернету і запрошення до книгарні; SMART як освіта в контексті глобальних змін; сучасний підхід до професійної неперервної освіти в контексті освітньо-економічної ситуації регіону; оцінювання ефективності системи підготовки фахівців. Доведено, що навчання впродовж життя в європейській освіті спрямоване на врахування індивідуальних та суспільних потреб, розглядається як процес і результат педагогічно організованого духовного, інтелектуального та фізичного розвитку людини і реалізується за допомогою інноваційних форм організації навчальної діяльності.

У п'ятому розділі «Кращі практики професійної і неперервної освіти у Польщі та Україні» наукові статті дозволяють з'ясувати питання професійної підготовки у сфері підприємництва в польській системі освіти, багатомовності в практиці європейських університетів, а також розкривають зміст перспективи щодо неформальної освіти як елемента навчання впродовж життя в Україні.

У шостому розділі «Щодо контекстів професійної і неперервної освіти. Огляд досліджень» проаналізовано реформи освіти, зокрема професійної освіти на території Чехії в 1743–1925 роках, а також прогностичний аспект профільної середньої освіти за професійними напрямками.

В окремому розділі презентована «Хроніка подій у професійній і неперервній освіті», де подано рецензії на нові видання, зокрема на книгу «Професійна орієнтація – професійний розвиток у перекроєному розумінні» за науковою редакцією Данієла Кукли і Віолети Дуди (вид. ДІФІН, Варшава, 2016); на Національну доповідь про

стан і перспективи розвитку освіти в Україні; на підручник «Бізнес підприємництва» І. М. Грищенка, проф., д-ра економічних наук, дійсного члена НАПН України. Тут також представлені звіти про міжнародні науково-практичні конференції, проведені у 2015–2016 роках в Україні і Польщі. Зокрема, охарактеризована ефективність проведених заходів, серед яких: I Загальнопольська наукова конференція «Персоналізм людської праці – сучасні конотації», Варшава, 24 жовтня 2016 року; IV Міжнародна наукова конференція «Профорієнтація в процесі транзиції освіти на ринку праці», Незнаніце/ Ченстохова, 19–20 травня 2015 року; V Наукова конференція з циклу Освіта і праця «Соціальне підприємство. Соціальне підприємство», Варшава, 28 жовтня 2016 року; Міжнародні Дні освіти дорослих у Запорізькій області, Запоріжжя, 6–8 жовтня 2016 року; I Міжнародну науково-практичну конференцію «Професійна освіта в умовах сталого розвитку суспільства», Київ, 1–2 грудня 2016 року; XIV Міжнародні мистецько-педагогічні читання пам'яті професора Оксани Рудницької «Педагогіка мистецтва і мистецтво педагогічної дії», Київ, 1–2 грудня 2016 року.

Отже, таке цілісне видання щодо проблем професійної і неперервної освіти, яке презентує кращий теоретичний і практичний досвід, враховує сучасні тенденції розвитку суспільства, є актуальним для науковців і педагогічних працівників як України, так і Польщі.

Рецензент:

*доктор педагогічних наук, професор,
заступник директора з наукової роботи
Інституту педагогічної освіти і освіти
дорослих НАПН України
Лідія Олексіївна Холмич*